

REPUBLIKA SHQIPTARE

Fletorja Zyrtare

Sundohet me anen e Zyres së Shtypit

PAJTIME: për një mot fr. ar 12 në
Shqipëri; fr. ar 20 jashta;

Drejtimi: Zyra e Shtypit
TIRANË

Nji copë e javës fr. ar 0.25 ; nji copë
e javës së kalueme fr ar 1.00.

Bisedimet e Parlamentit

Mbledhja e 25.

E Ejte, me 16. VII 1925

ora 4 pas dreke.

Këndohen emnat e ZZ. Deputetvet, dhe munguen ZZ: Ahmet Hastopalli, Banush Hamdiu, Hiqmet Delvina, Hysein Vrioni, Kasem Seidini, Mito Tutulani, Qazim Durmishi, Qemal Vrioni, Simon Popa, Stavro Stavri, Xhelal Zogu.

Z. KRYETARI: Zotërinj mbledhja fillon. Shkelqësi e Tij Kryetari i Republikës me një shkresë [qi i drejton Kryesis me datë të sotme, sifaqë nevojën që të dy Dhomat legjislative të mblidhen së bashku në një mbledhje sekrete për me bisedue mbi çështjen e mvarun të kufinit shqiptaro-jugosllav. Pas kësaj shkrese e pas Statutit që do Dhomat në një anë do të vendojë të behet bisedimi sekret, në të cilën mbledhje Z. Ministri i P. të Jashtme Z. Delegati i jonë i kufivet do të apin relacionin e tyre. Andaj propoi që Dhoma e Deputetvet të vendojë i bisedimi, si pas shkrese së Shkelqësis së Tij Z. Kryetarit të Republikës, të vendojë që bisedimi të behet me detyrë të mbylluna.

Z. XH. DINO: Si mbas letres të

Shkel. së Tij Kryetarit të Republikës dy Dhomat legjislative do të mblidhen e të bisedojnë mbi çështjen e mvarun të kufive Shqiptar-Jugosllav. Çështja ka një rendësi të madhe dhe me gjithë që proponohet të bahet me detyrë të mbylluna jam i mendjes, që që do orator do të marrin responsabilitetin e fjalve tija e do të gjejmë një solucion të favorshëm për ne, mbledhja të bahet e hapët.

Z. S. BLOSHMI: Unë për krahi me shpirt proponimin e Z. Dino, se bisedimi që do të bahet nuk është një gjë e mbeshtë, po është një gjë që e sjellë nevoja e Shtetit e neve do të pranojmë atë që është e mira e Shtetit, dhe kur është kështu është mirë që mbledhja të bahet e hapët se sa të bahet e mbeshtë. Na Zotërinj! Nëmi përfaqësuesat e popullit e duhet që populli të marrin vesh se që ka bisedojmë neve këtu, dhe kujtoj që në Greqi kur u bisedue çështja e trimit të disa vendeve të Shqipërisë u bisedue me detyrë të hapuna.

Z. KRYETARI: Si mbas shkrese së Tij Kryetarit të Republikës të dy Dhomat do të ndigjojnë shpjegime nga Z. Ministri i P. të Jashtme e nga Z.

Delegati i ynë pranë Komisionit të Kufivet, të cilat shpjegime nuk mund të bahen me detyrë të hapta. Vendimi që do të marrin të dy Dhomat së bashku është e ditun se do të a mësojnë populli, po shkakët që shtypen të dy Dhomat të marrin një vendim të tillë, bota jashtë nuk do të i dijnë, dhe ato do të mbesin në besnikërin e çdo Senatori e që do Deputeti sekret.

Z. S. TOPTANI: Në goft se nuk gabohem, shkresa e Shkel. së Tij të Kryetarit të Republikës thotë kjashtas se mbledhja do të bahet me detyrë të mbylluna.

Nga këjo kuptohet se është një interes i Shtetit që mbledhja të bahet e mbeshtë, se mund të jenë sende që mund të kenë një riperkusjon jashtë.

Z. V. VOKOPOLA: Mbledhjet e mbeshtë se kur bahen e si do të bahen e cakton Statuti dhe Shkel. e Tij Kryetari i Republikës tue u mbeshtetur në Statut kërkon që të bahet mbledhja e mbeshtë. Doemos Parlamentin do të vendojë për të mirë të Shtetit e në bazë të Statutit, se që do vendim i bamë jashtë fuqisë Statutit është i pa fuqishëm. Si mbas Artikullit 141 të Statutit për me marrë një vendim mbi ndrimet e urdhnimeve statutore, lypsen dy të tretat e vota-

ve sbashku me Senator e Deputet, d. m. th. kemi 57 Deputet e 18 Senator = 75, kështu që në mbledhjen e përbashkët, duhet të jenë 50 vet, se përndryshe ç' do vendim asht jasht Statutit e mbledhja asht e pafuqishme.

Z. KRYETARI: Duhet dy të tretat e shumicës relative.

Z. F. VOKOPOLA: Për me bamë mbledhjen e përbashkët, duhet që Senatori e Parlamenti të [vendosin seicili veçantë. Art. 141 thotë kjarlas se duhet të jenë dy të tretat e votave. Statuti thotë kështu Zotërinj: Vendimet mbi ndrimet e urdhnime statutore, merren me dy të tretat votash të gjithë miseve që përbajnë mbledhjen e përbashkët.

Z. KRYETARI: Nga Deputetnit prezant duhet të jenë dy të tretat.

Z. XH. YPI: Z. Kryetar! Shkel. e Tij Kryetari i Republikës na adreson një leter në të cilën na thotë se në çështjen e kufivet, Qeverija do të na bajnë një ekspozë, dhe me këtë proponon të mblidhen të dy Dhomat më një mbledhje të mështetë. Neve me ekspozën që do të na bajnë Qeverija, nuk e dijmë a do të kemi dam a po jo. Dhe sikur t' ishte nevojë të bahet me dypër të mbylluna a po të hapuna, këte duhet t' a vendosin të dy Dhomat dhe proponimi që bahet që tani, më duket se asht i pa kohë.

Z. K. FLOQI: Z. Kryetar! Art. 141 i Statutit asht vetem për ndrimin e ndonji dispozitës të tij, të cilat ndrimet bahen me dy të tretat e votave të gjithë misevet të dy Dhomave. Se ç' farë ekspozije do të na bajnë Qeverija, neve nuk e dijmë e do t' ishte shumë mirë që Z. Ministri i P. të jashtme të japë shpjegime se më duket se nuk ka nevojë për mbledhje të mështet se dopulli këtë çështje e dima mirë se neve.

Z. KRYETARI: Shkel, e Tij Krye-

tari i Republikës me shkresën e tij thotë për çështje mvaruna të kufinit Shqiptaro - Jugosllav.

Z. K. FLOQI: Kryesija të merret vesht me Kryetarin e Republikës e të bajmë 5 minuta pushim që mbledhja të bahet e çelët.

Z. K. MJEDA: Z. Kryetar! Unë them se tue marrë parasysh shkresën e Shkel. së Tij të Kryetarit të Republikës mbledhja lypet të bahet me dypër të mbylluna. Deri sa na mos t' akordohemi shoqë me shoqë, mbasi mund të flasim sende gjithë-farësh, jam i mendjes që mbledhja të bahet e mështetë.

Kur të bimë d' akord at-herë mund të çfaqim mendimin t' onë a duhet bënë e mbeshtetë a po e hapët. Kur të vijmë atje, unë jam i mendjes me gjithë grupin t' onë që vendimi a duhet bënë mbledhja e çelët a po e mështetë, të bahet me vota nominale.

Z. V. SEVRANI: Me qenë se çështja asht shumë me rendësi, edhe unë bashkohem me mendimin e Z. Xhafer Ypit që bisedimi të bahet i mështetë, po ky vendim të mret mbasi të mblidhen të dy Dhomat.

Z. R. FICO: Shkel. e Tij Kryetari i Republikës na dergon një leter me të cilën urdhënon mbledhjen e dy Dhomave për me bisedue mbi çështjet e mvaruna të kufinit Shqiptaro Jugosllav. Mbi mënyrën e bisedimit, a do të bahet me dypër të hapuna a po të çeluna, tashti nuk kemi të drejtë të bisedojmë, dhe kemi vetem të drejtë të lajmojmë Senatorin, dhe kur të mblidheu të dy Dhomat at-herë kemi të drejtë të vendojmë. Fjalët të tjera më duken se janë të kota.

Z. B. BEGOLLI: Edhe unë bashkohem me mendimin e Z. R. Ficos që ky vendim të merret mbasi të mblidhen të dy Dhomat. At-herë do të kërkoj që mbledhja të bahet e mështetë,

se mbasi do të bisedohet çështja e kufive, unë si Kosovar kam shumë fjalë për të folë e se kur tu jetë me dy të hapuna nuk mund të flasim se kemi në medje.

Z. XH. DINO: Mue më duket Z. Kryetar, se t' interesuemit tue u mbajti mbledhja e mështetë do të dijnë se ç' ka asht bisedue, prandaj, kuj do të a mbajti mështetë? [Ekspozja e qeveris do të ketë për rezultat edhe një vendim, kështu që me duket se seci prej nesh e merr për sipër responsabilitetin e fjalve të tij. Prandaj Z. Kryetar, të bajmë 5 minuta pushim Kryesija të merret vesht me Shkel. Tij Kryetarin e Republikës se ç' me ton mbi proponimin t' onë.

Z. V. BAMIRHA: Z. Kryetar! Shkel. e Tij Kryetari i Republikës thotë të dy Dhomat të mblidhen sbashkë në një mbledhje të mështetë pse Qeverija do të bajë një ekspozë mbi çështjen e kufive, neve jo, e duem aq. Këtë nuk e kemi në dorë se Qeverija mund të ketë sende sekrete mbi na dftue që nuk duhet t' i ndigjojnë të gjithë bota. Pas atyre fjalve që të ndigjojnë pasi të jenë të mbledhna të dy Dhomat, at-herë mund të bisedojmë, a duhet mbledhja të bahet me dypër të mbylluna a po të çeluna.

Z. ANA: Letë çështje mund t' bisedojmë kur të mblidhen të dy Dhomat së zbashku prandaj Z. Kryetar, neve në votë mbledhjen e dy Dhomave.

Z. KRYETARI: Kush asht anëtar që të mblidhen të dy Dhomat, të ngrihen doren.

Pranohet me unanimitet.

Dhoma e Deputetve me unanimitet votash vendosi mbledhjen e dy Dhomave.

Mbledhja mbyllet n' ora 5.

Mbledhja 26

(Mbledhja e Përbashkët të Senatit e të Lhomës së Deputetve)

(Kryeson Kryetari i Senatit Z.

E. Fresheri)

E Ejte me 16 Korik 1925 ora 6 mbas Dreke.

Këndohen emnat e Z.Z. Senatorve e munëojnë ZZ. A. Dibra, H. Xhemali, S. Virioni, Sh. Sereqi, e Sh. Veriçaci.

Këndohen emnat e Daputetve e mungojnë ZZ ; A. Hastopalli, B. Hamdi, H. Delvina, H. Virioni, K. Seidini, M. Tutulani D. Durmishi, Q. Virioni, S. Popa, S. Stavri, Xh. Zogu e Dr. S. Pojani.

Z. KRYETARI : Shumica asht e mbledhja hapet.

Në letra qi adreson Shkel. e Tij Kryetari i Republikës thuhet qi mbledhja të bëhet e mësheftë, po me qenë se Qeverija e n' emen të sajë Z. Ministri i P. të Jashtme nuk e shef nevoj qi mbledhja të bahet me dyer të mbylluna, n' asht se Z. e Juej jenë në këtë mendje mbledhja bahet e hapët.

ZANA. Pranohet.

Z. R. FICO. Z. Kryetar! Kto sende qi do të bisedohen këtu të gjithë bota i di se kan shkruar të gjitha gazetate për to. Prandaj besoj se nuk do të ketë ndonji pengim, për kundrasi asht fare e mirë qi kjo çeshtje të bisedohet me dyer të hapta qi të di populli se çë bisedohet e çë vendohet këtu. E faiënderoj Z. Mjnistrin e Jashtme qi bani këtë proponim.

Z. M. KASO. (K. P.) Asht e vertetë se vendimi qi marrin të Dhomat duhet t' i njoftohet popullit se ndonji herë mbledhja n të dy Dhomave asht e detyrueme për arësyesna Shteti të

japin një vendim qi mund të jetë në dam të popullit. Prandaj jam i mendjes qi qeshtja fë bisedohet me dyer të mbylluna se nga fjalët qi bisedohen mund të vinë dam Shtetit. Popullit do t' i japim të kuptoj, i cilli pati besë tekë neve e asht i bindun në patriotizmen t' onë, vetem vendimin t' onë. Shkaqet qi detyruen Dhomat të marrin një vendim, populli nuk duhet t' i dijnë, dhe këto lypset t' i vesh-trojë Dhoma vet, Prandaj jam i mendjes se si mbas shkreses Shkel. së Tij Të Kryetarit të Republikës mbledhja të bahet e mësheftë. Pastaj si të ndigiojmë shkaqet e Qeveris në e kujtojmë se nga arsyet e çfaquna nuk i bjen dam Shtetit, at-herë mund të veprojmë qi mbledhja të bahet e hapët.

Z. S. VUXETRINI. Z. Kryetar ! Më duket se ma përpëra asht nevoja qi mbledhja të bahet me dyer të mbylluna. Qeverija do të baië relacionin e vet edhe do të diftohen arsyet pro e kontra nga ana e Parlamentarve. Deri këtu më duket se bisedimi duhet ba me dyer të mbylluna dhe pastaj në pastaj në e shifshim t' arësyeshem e bajmë me dycë të hapuna.

Z. K. FLOQI. Z. Kryetar ! Artikulli 34 i Statutit thotë qi Dhoma e Deputetve mund të bisedoj edhe në mbledhje të fshehtë në qoft se kërkohet prej Ministrave edhe në qoft se pranohet prej shumicës. Qeverija me anen e Ministrat të Jashtme sikur se na tha, Z. Kryetari, nuk e shef nevojën qi mbledhja të bahet me dyer të mbylluna. Prandaj jam antar qi mbledhja të bahet e hapët.

Z. S. BLOSHMI. Z. Kryetar ! Mbi këtë çeshtje kemi folë edhe folë edhe pa ardhë Z. e Juej këtu dhe e lamë t' a bisedojmë kur të jenë të mbledhuna të dy Dhomat. Më vjen shumë

keqë Z. Kryetar, kur ndigjojë nga goja e një Deputetit qi kur mblidhen të dy Dhomat asht për dam të Shtetit. Këjo nuk asht aspak e drejtë, për kundrazi kur mblidhen të Dhomat asht për të mirë të shtetit se at-herë do të bahët një mejtum shumë ma i mirë e e shumë ma i drejtë.

ZANA: Kush e tha...

Z. H. ROJI. Z. Kryetar ! Kërkoj shpjegime kush e tha këtë fjalë.

Z. S. BLOSHMI ; Un e ndigjova nga goja e Z. Kasos.

Z. K. MJEDA. Nuk asht i vertetë, të këndohet proç s-verbal.

Protestime nga disa vetë...

Z. S. BLOSHMI : Un kështu e ndigjova dhe nuk jam i mendimit qi sa herë mblidhen të dy Dhomat të jenë për dam të Shtetit. Tashti të vijmë në tezë. Neve nuk dijmë këtu pse jemi të mbledhun. Kur Z. Kryetari të na tregoi çeshijen pse jemi mbledhun, at-herë mund t' a bisedojmë, po si do qi të jetë jam antar qi të bisedohet me dyer të hapuna qi të marrë veshit populli që bisedohet e çë vendohet këtu. Z. R. Fico tha qi këtë çeshtje dijnë të gjithë pse asht botue ndër shumë gazeta. Vertet një gja kësisojt e kemi pa dhe na, po si do qi të jetë jam i mendjes qi mbledhja të bahet e hapët, se çë do vendim qi do të jepet këtu do të jetë për të miren e popullit e të Shtetit.

Z. M. KASO: (K. P.) Nga shkaku qi i ndershmi kolegë e miku imë Z. S. Bloshmi nuk më kuptoj, a pse un nuk dija të shpjegohem mirë, a po ai nuk murë veshit, detyrohem të përsëris dhe një herë ç' a thaçë.

Damin e çeshtjes nuk e thash për mbledhjen e dy Dhomave, po nga arësypet qi difton Qeverija për çeshtjen mundet prej këtyne arësyeve t' i bij-në dam Shtetit. Mbledhja e dy Dhomave asht kurdoherë për të miren e

popullit. Sa për çështje tjeter që thuhet që Ministri kompetent a po pes vetë nga Deputetët kanë të drejtë të kërkojnë që mbledhja të bahet e më shejtë a po e hapët, si mbas artikullit të Statutit ajo nuk ka vënd këtu, kemi një drejtim nga Shk. e Tij Kryetari i Republikës i cili tue u mbeshet: n' art. 141 të Statutit kërkon mbledhjen e dy Dhomave me dy të mbylluna, dhe tue qenë se Shkel. e Tij i di ma mirë punët tuke u bazuar në iniciativën që mori Shkel. e Tij Kryetari i Republikës, kërkoj që bisedimi të bahet me dyp të mbylluna.

Z. XH. DINO. Sikur Qeverija të bante vetem një ekspozë për të na lajmerue një gjë të bame dhe un do të bashkoheshe me mendimin e Z. Kasos po më duket se neve nuk u mblothem vetem për të ndigjue një ekspozë po edhe për tjetër gjë, për një çështje të mvarun që i përket kufinit Shqiptaro-Jugosllav për me dhanë një përfundim të mertineshem. Sikur mbledhja të bahet me dyp të mbylluna populli nuk do të dijnë arësytet pse neve thame po, a po jo. Prandaj i lutem edhe një herë të Ndershm. Senator e Deputet të pranojnë që mbledhja të bahet me dyp të hapta, dhe këjo asht n' avantazh, jo vetem të ZZ. Senatorve e të Parlamentarvet, po edhe të Qeveris e të popullit, se që do vendim që do të marrim në bazë të shpjegimevet të Qeveris e mbi mejetimet të në bazë të shpjegimevet të Qeveris e mbi metimet të ZZ. Senatorve e të Deputetve. Kush i di ma mirë sekretet e Qeveris? Më duket se asht Ministri kompetent, kur Ministri kompetent, kur Ministri kompetent thotë që të bahet me dyp të hapta edhe deshron që të ndigjojë të gjithë bota, më duket se kundërshtimi që bahet asht i kotë.

Z. XH. YPI: Në letrat që Shkel.

e Tij Kryetari i Republikës i adreson dy Dhomave thotë se Qeverija do të bajë një ekspozë dhe dfton nevojën që mbledhja të bahet e fshejtë. Ma pastaj Z. Ministri P. të Jashtme na thotë me gojen e Z. Kryetarit që mbledhja mund të bahet edhe e hapët.

Me letren e Shk. së Tij të Kryetarit të Republikës thuhet që mbledhja të bahet e fshejtë, po mbasi Qeverija asht ajo që merrë përgjegjësin politike, le të na thotë a i bje Shtetit ndonji dam sikur të bahet mbledhja e hapët, prandaj t'a lamë në dorë të Qeveris dhe në asht se Qeverija nuk shef ndonji dam të bahet me dyp të hapta. Më thuhet se do të na bahet një ekspozë mbi çështjen e mvarun të kufive Shqiptaro-Jugosllavo. Bisedimi Zotërinj do të zgjanohet dhe nuk di e asht mirë që të bahet me dyp të hapta a të mbylluna.

Z. M. LIBOHOVA: (M. i Jashtem) Si ministri i P. të Jashtme u them Z. së Juej që Qeverija nuk shef ndonji dam që mbledhja të bahet e hapët dhe e kërkoj.

Z. K. MJEDA: Z. Kryetar! Këjo mbledhje të bahet me dyp të mbylluna pse janë sende me shumë randësi e se cili prej nesh do të çfaqin arësytet e mandimet e veta. Sa për Z. Ministrin e P. të Jashtem Z. e Tij tezin e vet e këthen krye pes deklash, herë me dyp të mbylluna herë me dyp të çiluna. Sikur se thaçë dhe herë e parë mbledhja të bahet me dyp të mbylluna deri sa të bimë d'akord me shoqi shojnë e deri sa të dimë mendim e arësytet e përfiqësuesvet se së cillës krahinë. Prandaj u lutem të ndershmeve ZZ. Senator e Deputet që deri sa të bimë d'akord me shoqi shojnë mbledhja të bahet e fshejtë, dhe mandej në mos e pasim këtë nevojë, mund t'a hajmë me dyp të hapta.

Z. J. EREBARA. Këto fjalë që folen ma tepër se gjyja janë të bazues me në fjalën popullore »zani popullit zani i Zotit« po zani i popullit nuk asht gjithmonë zani i Zotit. Këto më duket janë demagogjia. Për mos me folë gjatë jamë i mendjes të bahet mos me folë gjatë jamë i mendjes të të bahet me dyp të mbylluna.

Z. XH. DINO: Ate që kishe thanë e përsëris prapë. Mue më duket se populli nuk asht vetem katundar, po në midis të popullit janë edhe të tjerë si edhe prej atyre që kanë qenë këtu përpara e kishin nxjerë disa shpifje mbi kurizë t'onë; prandaj e shoh shumë t'arësyeshem që mbledhja të bahet e hapët, se asht në favor jo vetem për neve, por edhe për Qeveri për Shtetin Shqiptar. N' asht se shomica e ZZ. Senatervet e e Parlamentarvet nuk e pranon që mbledhja të bahet e hapët, at-herë proponojë që mbledhja të bahet mbyllët po të mbahen proces-verbalet.

ZANA: Jo, s' mund të mbahet proces-verbalet. ...

Z. B. QEGOLLI. Më duket Z. Kryetar se çështja u bisedue mjaft e un dër mos me folë gjatë jam i mendjes që bisedi të behet me dyp të mbylluna.

Z. J. KOÇI. Z. Kryetar! Çështja që do të bisedohet sot shifet shezasi se do të ketë një rendësi të veçantë. Un për dy arësytet kërkoj që të bahet me dyp të mbylluna e I. kurrnji fitim nuk do kemi pse ndigjuesit nuk kanë të drejtë të flasin, e II. do të kemi një dam se tue e dityt se Salla ka marrë një Solenitet e do të mbahen fjalë me rendësi e do merrret vendim. Për këto dy arësytet mbledhja të bahet me dyp të mbyll.

Z. Dr. S. POJANI. Z. Kryetar! Jam i mendjes që të bahet me dyp të mbylluna se do të bahen shumë bise-

dime me rëndësi. Ilutem Qeveris [t' a hjekun proponimin e vet e të tregoj mendimin e sajë.

Z. M. LIBOHOVA: M. i P. të Jashtme) Përfaqësuesat e popullit në ket tribunë janë të lirë të thonë çë duenë. Qeverija Shqiptare ka besim të plotë n' edukaten si edhe në patriotizmen T' uej.

(Duetrokittje)

Z. J. URSHID. Z. Kryetar! Qeverija tue marrë parasyesh ekspozen qi do të bajnë nuk e shef të nevojshme qi mbledhja të bahet me dyer të mbylluna. Kush na siguron né se nuk do të ngatrohët fjala këtu; un jam i sigurtë qi fjala nga kufit e lindjes do të hidhet në kufit e veriut; prandaj tham se asht ma mirë të bahet me dyer të mbyllun.

Z. H. ROJI: Z. Kryetar! U banë mjaft fjalë prej shumë të nd. Senator e Deputet mbi nevojen qi mbledhja të bahet me dyer të mbylluna apo me dyer të hapta. Kush më siguron mue, qi fjalët qi të bisedojmë këtu, nuk do t' i ndigjojmë mbas një gjysë oret neper kafenet, se kurdoherë qi ka ardhë rasa m' u ba një mbledhja e mështetë, i kemi ndigjue fjalët neper kafshane. Prandej, proponoi Z. Kryetari qi të vihet në votë proponimi i Qeveris.

Z. G. ÇAKO. Kur Z. Ministri i P. të J. ardhi në Dhomë tha se Qeverija e do qi mbledhja të bahet me dyer të mbylluna, tani e hoqi e kerkon qi bisedimi të behet i hapët. Në shkresen qi na drejton Shk. e Tij Kryetari i Rep. thuhet qi do të ndigjojmë shpjegime nga Z. Min. e P. J. e nga Z. Delegati pranë Kom. të Kufivet. Prandej të pyetet mendimi i Z. Delegatit, se Z. Ministri herë thotë me dyer të hapta e herë me dyer të mbylluna.

Z. M. LIBOHOVA: (Min. i P. J.).

Pa ardhun këtu, u mejtuaam qi mbledhjen t' a bajmë me dyer të mbylluna, dhe si erdhën këtu epamë qi një pjesë e do me dyer të çelta, si Shk. e Tij Z. Kryetari i Republikës si edhe Ministri i tij, Ministri i P. të Jashtme, e pranojnë qi mbledhja të bahet me dyer të çelta.

Z. KOLË MJEDA: Ky mendimi i Shk. së Tij Kryetarit të Republikës, duhet të na njoftohet zyrtarisht, se skkresa thotë me dyer të mbylluna.

Z. M. LIBOHOVA: (Zev. M. J.) Në çështjen e politikës së jashtme jam përgjegjës unë, dhe atë qi kam thanë unë e ka thanë edhe Shk. e tij Kryetari i Republikës.

Z. KOL MJEDA: Për ju asht ashtu, po për ne jo.

Z. S. BLOSHNI: Unë po shof këtu, se neve do të bajmë një send me consciencë, dhe një gjë qi bahet me consciencë duhet të bahet me dyer të çeltaj qi të marrë vesh të gjith bota, re unë bisedimet në vesh në vesh nuk i pelqei. Në gjykatores pse bahet vendimi e bisedimi i hapët? Bahet qi të marrë vesh bota, dhe Asemblea legjislativë asht një gjykatore e popullit shqiptar, dhe si vendim qi të merret sot këtu, duhet të merret vesh prej të gjith popullit shqiptar. Po të bahet me dyer të mbylluna nuk do të dthen shkaqet qi e shtyan këtë Asemble me marrë vendimin qi do të japë, dhe nuk mirret vesi me ç' influencë u ba. Në asht se ka misterë, unë due qi ai misterë të jete i shkruem. Një nga të ndershmët Z. Deputet thotë s' ka nevojë qi t' i marrin vesh bisedimet katundarët. Neve këtu nuk po konsultojnë katundarët, po pse mos t' i u a diftojmë edhe atyne shka bisedohet këtu, pse edhe ata janë pjestarët e këtij Shtatuti. Neve këtu do të flasim për një gjë se-

rioze e kur bisedohen gjera serioze nuk ka fshehtesi, se kushdo qi do të mbajë bisedë do të marrë përsiper edhe responsabilitetin. Fjalët qi do të bisedohen këtu do të jenë n' interesë të Shtetit e duhet qi edhe për kohë t' ardhshme të merren vesht të gjitha bisedat prej popullit. Prandej e përsris qi mbledhja duhet të bahet me dyer të çelta.

Z. S. VUÇETRINI: Z. Kryetar: Më duket po humbim kohë kot, se zgjidhja e kësaj çështje i përket Qeveris. Qeverija me shkresen e Shk. së Tij të Kryetarit të Republikës ka kerkue qi mbledhja të bahet e fshehtë, tani ne kujton Qeverija qi mbledhja duhet të bahet e çeltë, le t' a thotë Z. Ministri kompetent. Prandej Qeverija t'a dajë fjalën e të hynë në bisedim:

Z. M. LIBOHOVA (Zev. Min. P. J.): Sikur Dhoma të kishte kerkue me unanimitet qi bisedimi të bahet me dyer të mbylluna, edhe Qeverija do të kishte thane keshtu, po mbassi një pjesë e ZZ. Senatorve e Deputetvet e kerkon qi mbledhja të bahet e çeltë, Qeverija me gezim e pranon.

Z. KRYETARI: Artikulli 34 i Statutit flet çiltas. Po u a këndoj Zotnis S' uej: Dhoma e Depytetvet, mund të bisedojë edhe në mbledhje të fshehtë në qoftë se kerkohet prej Ministrave ase prej pesë deputetve dhe pranohet me shumicë prej Dhomës. Kerkimi nga ana e Deputetve nuk u ba, Qeverija proponimin e vet e hoqi, dhe tani s' mbetet veç me nisë bisedimi me dyer të çelta.

Z. M. RASSO (K. i Dh. D.): Mbledhja e sotme Zoterinj u ba me inisiativen e Kryesis së Republikës [e cila me shkresu e saj na thotë qi duhet të mblidhen të Dy Dhomat për me ndigjue shpjegimet] e Z. Min. P. të Jashtme e të Delegatin t'onë pranë Komisionit të Kufivet Z. M. Frasheri

mbi çështjen e mvarun të kufinit shqiptaro-jugosllav në një mbledhje të fshehtë. Artikullin që paraqiti Z. Kryetari i Asemblesë asht për tjetër se neve nuk dijmë se ç' mejtëm ka Shk. e Tij Kryetari i Republikës i cili na mblodhi ketu, e që thotë të mblidhen të Dhomat me bisedue në një mbledhje të fshehtë, dhe kejo mbledhje që bahet sot, bahet si pas kërkeset të Kryesis të Republikës, se neve nuk na mblodhi Qeverija. Si mund të thotë Qeverija apo Z. Min. i P. të Jashtme që mbledhja të bahet me dyer të çelta? . . Ky propozim nuk duhet pranue nga të dy Dhomat.

Z. KRYETARI: Ate që thotë Zoti Kryetari i Parlamentit për shkak të perket Statutit, me duket nuk është, ashtu, se të dy Dhomat mblidhen si mbas shkrësës së Kryesis së Republikës, ose me vendim të veçantë të dy Dhomave, Por t' u ba e fshehtë apo e mbyllun ket e shpjegon Statuti, Qeverija po thotë të behet e hapur, dhe neve ashtu e bajmë.

Z. MUFID LIBOHOVA (Min. i P. J.). Zotërinj! Organet e Kryetarit të Shtetit janë Ministrat të cilat janë përgjigjës për veprat e tyre e ndaj Kryetarit të Shtetit e ndaj të Dy Dhomat, të Parlamentit e të Senatit. Kur Ministri i P. të Jashtme e pranon që mbledhja të bahet e hapët, asht sikur t' a kishte thanë vetë Kryetari i Shtetit.

Z. K. MJEDA: Për ju mund të jetë ashtu, po për ne jo.

Z. KRYETARI: Neve mbledhjen ri pas propozimit të Qeverisë e bajmë të çelët, dhe pastaj në shifet nevoja propozojnë 5 vota që mbledhja të bahet e mështë.

Z. M. KASSO: (K. Dh. D.): Po neve jemi 5 vota që e kërkojmë.

Pranohet që mbledhja të bahet e çelët.

Z. KRYETARI: Tash do të ke-

ndojmë letren që ka ardhun nga Shk. e Tij Kryetari i Republikës.

Këndohet letra si pason:

Nr. 1272 Tiranë, me 16-VII-925

P. T.

Kryesis së Dhomës së Deputetve.

Qeverija për të caktue një dirixhim mbi çështjen e mvarun të kufinit Shqiptaro-Jugosllav e pa të nevojshme një mbledhje sekrete të dy Dhoma Legjislative.

Ministri i P. të Jashtme dhe Delegati i jonë i Komisionit të kufivet në Paris që ndodhet këtu, do të ju bajnë sot ekspozen e situatës së çështjes në fjalë.

Kryetari i Republikës:

A. ZOGU m. p.

ZANA: Të jepen shpjegime nga Ministri i P. të Jashtme . . .

Z. M. LIBOHOVA: (Zav. M. i Jashtme) Zotërinj! Si e dijeni, qysh prej 1913, çështja e kufivet midis Serbisë ma përpara e pastaj të Jugosllavisë e e Shqipnisë ka mbetë e mvarun. Në konferencën Ambashatorjale të Londres asht thanë se kufini i Shqiprisë do t' arrijnë gjeri në Monastiri i Sh. Naunit. Kete vendim të Konferencës së Londres e kan protestue Serbi tue u bazuar mbi arësye historike e fetare. Pastaj dy Shtetet e mëdhaj Italia e Austria, të cilët kan përkrah veçanërisht krijimin e një Shqipnie, edhe ata, me një letër që i kishin drejtue Konferencës Ambashatorjale të Londres, kishin pranue në parim që kufit e Shqipnisë të venë gjerë në kufinin e Sh. Naunit, po kete nuk e merrte mbrenda rrethit 1913 të. Në 1913 kur u ba kryengritja, atëherë Austria patë insistue që Serbia të hiqet nga toka Shqiptare, nga Vallatat e Drinit e të Pogradecit. Mbi kete Serbia u hoqë nga Vallata e Drinit por nuk e shbrazti Pogradecin e Sh. Naunin. Austria i dha përsëri Serbisë një ultimatum dhe patë insistue që të

sbrazte vetem Pogradecin dhe nuk batë fjalë për Sh. Naunin. Me qenë se punërat ishin ngatruë kaqë midis Shqipërisë që po linte e Serbisë u dërgue një komision nderkombëtar për të caktue kufit, po edhe ky komision nuk dha një vendim të premë mbi Sh. Naunin. Pas pakë kohe zuri lufta e përgjithëshme edhe ky komision u shpernda. Në 1920 Serbit ishin përsëri në Vallatën e Drinit e të Sh. Naunjit. Në 1920-21 u ba lufta midis Serbisë e Shqipnisë. Në 1922 ngjajti kryengritja e Merditës, dhe fuqija e Qeverisë Shqiptare, muer përsëri në administrim Oroshin dhe hyri në Vallatën e Drinit. Atëherë Serbia hyni çiltas në një luftë me Shqipëri, dhe si u trashen punërat midis Serbisë e të Shqipnisë intervenoj një Mbretëri e madhe, dhe atëherë Kryeministri i Anglitarës Lloyd Georges ju drejtue Lidhjes së Kombeve dhe kërkoj nderhyrjen e sajë për t' i dhanë fund gjakë-derdhjes midis Shqipnisë e Jugosllavisë. Atëherë Lidhja e Kombeve kërkoj që ai kufi që i ishte caktue Shqipnisë në 1913 prej Konferencës së Londres të zbrazej krejtë nga fuqit e Serbisë e jo vetem të zbrazej po Serbit të hiqen edhe 20 kilometra ma tutje dhe u caktue një zonë neutrale midis Shqipnisë e Jugosllavisë.

Me gjithë që Sh. Nauni gjindet mbrenda zonës neutrale, në hartë nuk figuroj dhe Qeveria Italjane aso kohe nuk kish insistue mbi çështjen e Sh. Naunit që kish mbetë jasht hartës. Më 1922 Lidhja e Kombeve dergojnë Shqipni një komision për të vertetue në asht se Jugosllavija e ka zbrazur zonë neutre. Në atë komision Qeveria Shqiptare ka pasë përfaqësuesin sajë. Z. Mehdi Frashërin të cilin Z. Z. Senator e Deputet ju paraqes e lyset t' a falënderojmë Delegatin t' on i cili në atë rastë ks bën shërbime shumë të mëdhaja dhe ka punue shumë

qi Shnauni të njëfjet tokë Shqiptare. Pastaj erdhi një komision për të caktuar definitivisht kufirin midis Shqipërisë dhe Jugosllavisë. Në atë komision ishin përfaqësues si Shtetet e Mëdha ashtu Jugosllavia e Shqipëria, po përsëri nuk u dha një vendim definitiv mbi këtë çështje. Një vjet pastaj erdhi përsëri komisioni dhe vajti në Shnaunë dhe vendoi që t'i mbetet Shqipëria Shnaunë. Ky vendim i komisionit ju notifikua Konferencës Ambashatoriale në Paris e cila e pranoi dhe vertetoi që Shnauni lypet t'i mbetet Shqipërisë.

Po Jugosllavia nuk ju bindë këtij vendimit t'ke thanë se asht bënë një gabim tue mos u marrë parasysh pikëpamja e jonë dhe kërkoj që ky vendim të shikohet prapë. At-herë Franca u dukë favorabel për Jugosllavinë e përkundrazi Anglerra u dukë në favor të Shqipërisë dhe përsëri çështja shkojnë Konferencën e Ambashatorëve e cila prapë nuk dha një karar të premë. Konferenca e Ambashatorëve tha me qenë se çështja mori një formë juridike lypet të vejë në Lindhjen e Kombeve; Lidhja e Kombeve tha se nuk janë kompetent e lypet t'a dergojmë në Gjykatore të Lagjes, dhe çështja u dergue atje ku u vendue që Shnauni t'i mbetet Shqipërisë. Ky vendim i Gjykatores së Lagjes i u njofte Lidhjes së Kombeve nuk kishte një po tere ekzekutiv ja dergoj Konferencës Ambashatorëve në Paris. At-herë Konferenca e Ambashatorëve pranoi që Shnauni asht i Shqipërisë, po vetem tha që vija që ka vendos Komisioni i Kufive asht shumë, dhe lypet të caktohet 740 metra largë Monastirit të Shnaunit. Nga njena anë Konferenca e Ambashatorëve bani këtë ndryshim, d. m. th. që në kufirin e Shqipërisë mbetet Shnauni po në një qarkë 750 metrash në lindje të Monastirit, dhe në tjetren anë na rako-

mandonte të hyemë në marreveshtje drejtë për drejt me Qeverinë Jugosllave. Këjo ishte një gjë që me dorë të djathtë na epnin e me dorë të errmakët na merrnin.

Mbi këtë bamë fjalë (konversacion), me përfaqësuesit Jugosllav mbi shkembim tokash midis Jugosllavisë e Shqipërisë. At-herë kemi kërkuar edhe disa vize të Gjakovës që të hyejnë në kufirin e Shqipërisë, po Jugosllavet na thanë se për arsye strategjike nuk mund t'u japim, kemi kërkuar rafshin e Hasit, banishten e Dibrës, po nuk na i dhanë.

Neve, tue e pa që ato vende që kërkuem e që mund të pranoheshin, natyrisht me autorizimin e dy Dhomave, nuk na i dhanë, i premë fjalët edhe deshem ma përpara të ju bajmë Z. s'Uej një ekspozitë dhe për këtë arsye kemi kërkuar mbledhjen e dy Dhomave për me kërkuar mendimin e Z. s'Uej n'asht se shifni të dobishem për Shtet një shembim tokash me Jugosllavinë.

ZANA: Ç'ka na apin ata?

Z. M. LIBOHOVA: Z. M. i Jashtem) Se që na japin nuk e di, mund të na japin Peshkopen e Dibrës edhe Skanjen e Liqenit të Shkodrës, edhe këto dy gjera nuk na i japin vetem për Shnaun duen edhe një pjesë të Vermoshit d. m. th. Velepopen.

Me qenë se këtu asht një çështje me rëndësi, një shkembim tokash që do të bahet në mes të Shqipërisë e të Jugosllavisë-merret vesht n'asht se e pranoni Z. e Jeej. Qeveria deshi ma përpara se të hyejnë në tratativë të marrë një të marrë një autorizim nga Z. e Juej ne e shifni të dobishem për Shtet e popull një shkembim të tinnë. Ne e pranonim Z. e Juej këtë gjë at-herë mund të hyejmë në marreveshtje (pazartleqe) zyrtarisht për ndryshe nuk bajmë ndonjë veprim. Tani mbi këtë çështje mund

të u apin shpiegime ma të gjera Delegati i jonë Z. Mehdi Frasheri të cili i u paraqes.

Z. M. KASO: Z. Kryetar! Më duket se Si Senatorët ashtu Deputetnit nuk ja në pozitë të thonë se asht nevojë të bahet ky shkembim, dhe duhet ma përpara të ndigiomë cili asht mejtimi i Qeverisë mbi këtë shkembim edhe këte due t'a ndigioj nga Qeveria s cila asht responsabel e jo nga Delegati i kufivet se ai s'ka responsabilitet se asht Delegati i Qeveri

Z. H. MUFTIU: Z. Kryetar! Mbase Z. Mahdi Frasheri ka kenë në kontakt me to i lutem të na japë spjegime.

Z. FRASHERI: (Del. Qev.) Shpiegimet i dha Z. M. i P. Të Jashtme dhe un s' di që të ju thamë, se sa mund të thohet me detyrë të çilunë i tha Z. Minister.

Z. M. LIBOHOVA: (Zav. M. i Jashtme) Me gjithë që jam i sigurtë që nuk asht asht nuk besoj se Z. e Juej doni të veni në shterngesë Ministrin, se më gjajnë e kuptoni se këtu nuk asht çështja për Mufid Libohoven por për Ministrin e P. të Jashtme.

Z. V. BAMIIHA: Z. Kryetar! Responsabilitetin, sikur se e tha edhe Ministrivët e ka Qeveria dhe neve nuk mund të marrim një responsabilitet para se t'a marrim Qeveria e të tregojë mendim e sajë Pastaj mund të bajmë mejtim neve.

Z. Dr. S. POJANI: Me qenë se Delegati Z. M. Frasheri preponon që mbledhja të bahet e fshehtë, proponoj Z. Kryetar, që të vaxhdojmë me detyrë të mbylluna.

Përkrahet.

Z. M. FRASHERI: (Del. Qev.) Un nuk kam të drejtë të bajë prononime, po tjetër asht kur bisedohet me detyrë të mbylluna e tjetër asht kur bisedohet me detyrë të çeluna.

Z. KRYETARI: Qeverija si pas deshirës qi tregoj fjalën e vet e foli hapët Tani po shofim si disa kërkime qe mbledhja të bahej e fshehtë prandaj po e vë në votë? Kush asht antar qi mbledhja të bahet e fshehtë të ngreh doren?

Votojnë pro 43 (Shumicë).

Mbledhja vaxhdon e fshehtë.

Mbyllet n' ora 7.30 mbas dreke.

Mbledhja 28.

(Mbledhje përbashkët të
te Senatit e të Dhomës
së Deputetve

(Kryeson: Kryetari i Senatit Z.
Eshref Frasherit)

E Premte, me 17 Korrik 1925, ora
4 pas dreke.

Këndohen emnat ZZ. Senatorvet,
dhe munguen: ZZ. A. Dibra, Hafiz
Xhemali, S. Vrioni, Shuk Sereqi e
Shefqet Vërlaci.

Këndohen emnat e ZZ. Deputetvet,
dhe munguen; ZZ. Ahmet Hastopalli,
Bahri Begolli, Banush Hamdi, Hqmet
Delvina, H. Vrioni, Kosturi, L. Llogori,
Milto Tutuloni, Q. Durmishi, Q.
Vrioni, P. Popa e Stavro Stavri.

Z. KRYETARI. Shumica asht
mbledhja hapët.

Zotërinji! Si pas vendimit qi dhatë
Zotërija e Juaj Komisioni i P. të Jashtme
i dy Dhomave u mlodh, dhe
pregatiti raportin të cilin e paraqiti.
Raportin po e kënpojmë, dhe si relator
i Komisionit u shenue Zoti Dino.

Këndohet raporti i Komisionit të
P. të Jashtme të Dy Dhomave, si
pason:

»Tiranë, me 17 Korrik 1925.

Së N. Kryesi t'Asemblesë Legjislative,
Tiranë

Komisionet e Punvet të Jashtme
të Senatit dhe të Dhomës së Deputet-

vet u mlodhen sot nën Kryesinë e Shkelqësisë së Fij Z, Eshref Frasherit, dhe mbassi u konstatue numri ligjuër vendosën t' u paraqesin Asemblesë Legjislative raportin qi vijon mbi çështjet e kufivet edhe të varuna midis Republikës Shqiptare edhe Mbretënis Jugosllave.

Duke qenë se Qeverija Shqiptare mbas këshillavet dyherë të përsrituna të Konferencës t' Ambasadorvet u ndodhë perpara disa proponimeve të Qeveris Jugosllave për çka i perket Shent Naumit dhe një pjesës të Velopojës në regionet e Vermoshtit.

Duke qenë se Qeverija Shqiptare me formën e duhur mbas Statutit ju suellë Asembles Legjislative për këte çështje, mbas së vendimit të kësaj të fundit, komisioni e perkatëcme studjue veçanërisht e imtësisht proponimet e bamuna prej Qeveris Jugosllave duke marrë dhe informatat e hollësinat e nevojshme prej Shkel. së Tij Z. Mehdi Frasherit, Delegat Shqiptar pranë Komisionit ndër aleat të kufivet dhe prej ku merret vesht se kufini i zonës të Sh' Naumit atje ku përfshinë gjithë gropën e valltës së Çeravës, d. m. th. Sh' Naum fusha Pishkupija edhe Lubanishta deri në kodrën me naltësinë 1005 meter në breg të liqenit, Konferenca e Ambashatorëve e caktoj vijën e kufirit 750 metro vetëm n' orjent të Monastirit në fjalë dhe vazhdoj lumin e Çeravës gjerë afër Halarupit të kodra me naltësi 1065 dhe që andejsmi të naltësisë 2085, me këtë kufi Peshkupia, Lubanishta, Fusha e Sh' Naumit si edhe shumica e e Valatës Çeravës i mbeten Jugosllavis.

Me këtë kufi gjithë mirësinat ekonomike dhe strategjike për Shqipninë kan renë krejtë. Me afërimin e kufiri karshi portës së Sh' Naumit edhe sigurimi i Priftërinjvet mbeten në dy-

shim.

Me qenë se Qeverija Jugosllave, Monastirit të Sh' Naumit i jepë një rendësi fetare, morale dhe jo ma pakë prestigji kombtar, propnon qi ky Monasir deri te kodra me naltësi 961 t'i lihet asaj e karshi kësaj t' japë Shqipnis katundin Peshkopi i cili përmban 60 familje thjeshtë shqiptare e të gjitha ane e sipërme të Valatës Çeravës me posesjonin e së cilës sigurohet mprojtja a rrugës Korçë, Pogtadec e Elbasan në favor të Shqipnis. Me një fjalë kërkohet nertesa Sh' Naumit me një tokë fare të vogël e karshi kësaj i jepet Shqipnis kater herë ma tepër tokë, 3000 frymë Shqiptare e sigurim për rrugën Korç-Elbasan.

Per çka i perket zonës së Vermoshtit Qeverija Jugosllave heqë dorë nga të gjithë pretendimet qi kish pasë mbajtur deri tash mbi te me përjashtë një pjesës së vogël të një pylli, në perendim të Velopojës.

Karshi kësaj i jepë Shqipnis një bjeshkë tjetër midis Libovicës edhe maja e Bojses deri te Lumbraja; gjithashashtu len liri të ploë për shfrytimin e tokave dhe të bjeshkve qi kan Shqiptarët përtej kufenin; ma në fund na jepë të drejten qi katundet Shqiptar qi ndodhen afër Gjakovës Srizrenit e Dibrës të tregojnë lirisht pa pagë kur fare takstit doganuer në pazaret e këtyne qyteteve, një avantagje si e shofim njaft i math për ne.

Tue qenë se në tokat e kërkume nga ana e Qeveris Jugosllave nuk ndodhet as një banues edhe asnjë godinë veç se një Monastiri.

Tuu pamë se këto vise të kontestume qysh prej luftes Balkanike e tehu, rreshtas 12 vjet ndodhen n' okupacion të Jugosllavis.

Me qenë se zbrazja e këtyne viseve edhe dorëzimi i tyre te Qeverija Shqiptare mbqs situatës politikë e

diplomatike të Balkanit sot duket fort e largtë.

Tue konsiderue se vazhdimi i mos përfundimit të çështjeve të kufive krijon një situatë të ligë për ne jv vetem nga pikpamja morale por edhe nga pikpamja materjale pse na ngarkon me shpenzime të mëdhaja.

Tue e marrë parasysh se nga ana tjetër kjo situatë e dyshimshme vonon gjithë marreveshtjet ekonomike që kemi nevojë të madhe të bajmë me Jugosllavinë për të mirën e Shqipërisë, posaçërisht rregullimi i ujnave në gjithë zonën e Shkodrës i cili deri tash me ti vetem e vetem kështu nga shkakut i mosmarreveshtjeve në dy pikat e kufinit.

Tue e pa se përfaqësorët e Shteteve të mëdha shumë herë i kanë rekomandue Qeverisë veçanërisht një marreveshtje në këtë kuptim d. m. th. në bazën e kompasasioneve.

Tue marrë parasysh në historik politik të shumë Shteteve gjinden mjaft shembujt më rëndësi si tregim lëshimi i Savojës djepi i derës Mbretnore të Italisë si edhe Nizza Adheut i Garibaldi-t që u dhanë Francës prej Italisë, gjithashtu edhe Isola e Heligolantit që Imperatori Britanik i patë lëshue 2 vjet më parë Gjermanisë, ma së fundi një mot e gjysë ma përpara lëshimi i Fiemës prej Jugosllavisë në favor të Italisë etj.

Të dy komisionet pra mendëregjigje të plotë janë të mendjes që Asembleja të pranojë propozimet e shkembit që beri Qeveria Shqiptare për Monastirin e Sh'Naumit dhe të një pjesës të pyllit të Velopojës në bazat që u panë ma në altë dhe kështu Asembleja Legjislative t'i japë Qeverisë autorizim të plotë të traktojnë çështjen definitivisht si që lypë interesa e Shtetit.

Kryetari i dy Komisioneve:
Eshref Frasheri

ZANA: Të japë shpjegime Deputeti i Qeverisë...

Z. M. FRASHERI. Shpjegime: i kemi dhanë për veç në kjoftë ndonjë që ka të bajnë ndonjë pyetje atëherë napim shpjegime.

Z. F. VOKOPOLA. Z. Kryetar ZZ. Senatorë e Deputet! Sot kemi parasysh një çështje fort me rëndësi që i parashtrohet mbledhjes së Asembletë në një kohë të shkurtë, kur pak ma përpara kemi mbyllë Asemblenë Konstituente të cilën neve që ishim këtu e kemi mbyllun me duertrokite se kombit e Shtetit i fali Statutin Pra për një nevojë të madhe e të mbrendshme këjo godinë na përmbledhë për t'i dhanë fund çështjes së kufinit të mvarun midis Shtetit Jugosllav mbi Vermoshin e Monastirin e Sh'Naumit. Zotrinj! Në këto minuta kaqë delikate e kaqë me rëndësi nuk asht e mundur që në këtë Dhomë përfaqësuesit e këtij kombit të mos thënë sa fjalë ndondse këto fjalë do të jenë në deq të randa.

Rëndësia e Monastirit të Sh'Naumit asht e ditur prej të gjithë popullit Shqiptar, asht e ditur prej ç'do katundarit, se kemi bërë sa mëtinge dhe kemi kërkue që ky vend historik mos të ndahet nga gjiri i Adheut t'onë.

Edhe prej nesh ndodhen shumë që në gjinë e kësajë godinë edhe ne për mëtinge kemi mbajtur fjalë e kemi kërkue prej pushteteve të mëdha që të na përmbushet dëshira e jonë. Asht e vertetë Zotërinj, se kurdoherë politika nuk e përmbushë dëshirën e një populli, se ajo ndk ka mëshirë, po ashtu edhe e vertet se kur fati një komb të vogël e detyron të marrë një vendim kundër dëshirës së tij, se nuk asht e mundur që na mos të tregojmë idhërimin t'onë.

Dje edhe sot mbledhjet që u bënë

na dhanë të kuptojmë se neve sot jemi mbledhun për t'i dhanë fund çështjeve të mvaruna prej kaqë vjet të kufinit t'onë në anën e Jugosllavisë, do të bisedojmë e do të vendojmë përfundisht mbi ato copa të tokave t'ona, d. m. th. mbi një pjesë të Vermoshit si dhe mbi monastirin e Sh. Naumit. Unë Z. Kryetar, me gjithë raportin e dalun nga komisioni i përmbledhës, due të kuptoj ma përpara nga Z. M. Frasheri i cili asht Delegat në Komisionin e kufivët, drejtë historin qësh ka ngjajtur deri sot. E kam thanun edhe sot në mengjes se veç fjalve që kemi ndigjue në mbledhjen e fshehtë, duhet që këto fjalë dhe arësytet t'i ndigjojmë çiltas, dhe këto lypet t'i ndigjoj i gjithë populli Shqiptar, i madhi i vogli dhe të kuptoj se i cili, pse Dhoma e Asemblesë Legjislative dha oji vendim të tillë. Pra, pikat që duhen të dihen duhen të uqohen çiltas dhe prandaj i lutem si Qeverisë ashtu edhe Delegatit të na japin shkoqitjet e nevojshme, dhe deri atëherë Z. Kryetar e reservoj fjalën t'ime.

Z. M. FRASHERI. (Del. Qev.) Z. Kryetar e Zotërinj! Në bisedimet e fshehta ki janë maitë, Z. Ministri i P. të Jashtme si edhe neve shpjegimet e duhuna i dhanë Z. F. Vokopola në konvinkcion të opinjonit publik lypë që të japin dhe një herë shpjegimet e dhanuna. Mue më duket se përfaqësorët e popullit duhet të kenë të gjithë përgjegjësinë e dhanur dhe të tilla deklarata tue e shti në mes opinjonit publik më duket se janë demagogjira. Me gjithë këtë mbasi populli Shqiptar asht patrijot edhe neve po thomi ata gjana që lypsen.

Sikur e dijmë të gjithë krijimi i Shqipërisë filloj që nga lufta Ballkanike, këjo e fundit ariti deri në atë shkallë sa u ha një luftë e përgjithëshme,

dhe mbassi muer fund lufta, rezultati Zi Konferencës së Përgjithshme kje edhe krijimi i Shqipnis me ato kufi q kishite caktue Konferenca e Londres në 1913, Në vija të përgjithshme u diftuen edhe kufit e Shqipnis fillote nga Gjoli e vete deri në Shnaum. Këjo fjalë deri në Sh. Naum, asht një gja q mund t' i epet interpretimi si të dësh Neve si Delegat i Shqipnis, edhe Qeverija, natyrisht e kishim për detyrë të mprojmë interesat e Shtetit dhe kësaj fjalë deri në Sh. Naum, i dhamë kuptimin q Sh' Naumi i tokon Shqipnis. Qeverija Jugosllave natyrisht mpronte edhe ajo tezin e vet tuke dretendue Sh. Naumin. Tashti o ishte e drejta e jonë ose fatj na favorizoj komisjoni dha karar q Sh. Naumi t' i mbetet Shqipnis, po ky vendim u dha në princip. Përpjekjet t' ona ishin q vija e kufinit të vejë ç' drej liqenit t' Ohrit e në koderë 1005 meter. Ky pretendim i Delegatit Shqiptar u pranue nga komisjoni i kufive. Me qenë se Qeverija Jugosllave, q mpronte tezin e sajë, sikurse me t' onin, tha se në çështjen e Sh. Naumit asht berë një gabim edhe kerkoj të qyret rishtazi; këjo çështje mbeti e mvarun edhe ju notifikue këshillës Ambashatorjale.

Këshilla Ambashatorjale nuk dha ndonji vendim dhe ja referoj çështjen Lidhjes Kombeve e cila tha se nuk jam kompetent. At-herë çështje ju referue Gjykatores Ndërkombtare të La-Haies e cila dha karar q Sh. Naumi t' i mbetet Shqipëris, do n' atë vendim nuk u batë aspak fjalë mbi vijen e kufinit. Vendimi i Gjykatores së La-Raies ju komunikue Këshillës Ambashatorjale e cila u shtërngue të caktoj vijën e kufinit q kishin paraqit neve nuk u pranue, po u pranue vetëm nga porta e Sh. Naumit 750 metro, ranë poshtë të gjitha avantagjet q kishim në për Sh. Naum. Neve në

vijnë e kufinit q kishim paraqit kishim paraqit kishim shtu mbrendë Valenë e të cilët formoshin një grup q me të vertetë ishte n' interesë të Shtetit si nga pikpamja strategjike ashtu edhe nga pikpamja ekonomike, po me qenë se tezi i jonë nuk u pranue e na u la vetem Monastiri i Sh. Naumit, të gjitha a'o dobi q paramendoj-him ranë poshtë. Qevsrija Iugosllave na tha se ky Shejt a Sllav e se kemi interesa fetare; shka ju duhen juve Shqiptarëve këto kater mure, lenani në këtë vend dhe na karshi këtyne kater mureve ju japim sa lehtësina të tjera e sa copa tokash të tjera. Mbasi u banë shumë biseda mpir Qeveris Shqiptare e të përfaqsuessit Jugosllav e nuk ramë d' akord, Qeverija e jonë i notifikoj Konferencës Ambashatorjale se nuk ramë në godi. Këshilla Ambashatorjale na komunikoj vijën e kufinit heri në 750 metra, po na rakomadoj të mërrimi vesht drejtë për drejt me shoqi shoshin. Neve si Delegat nuk kishim kompetencë të hyemë në marreveshtje se zgjidhja e kësaj çështje i tokonte Qeveris, dhe neve i treguem Qeveris se si ishte puna. At-herë Qeverija e jonë hyeni në bisedim për të dyten herë me Qeverin Jugosllave mbari edhe Shtetet e mëdhaj q na kan favorizue na kan rakomandue se do të jetë ma mirë q këjo çështje të zgjidhet miqësisht në mes dy Qeverive se sa të venë neper dyert e Këshillave Ambashatorjale. Këto Këshilla na e ka dhanë edhe Lidhja e Kombeve. Qeverija pyeti mendimin t' onë dhe na mendimin t' onë e thamë; e tha pa rezervë, se një njeri q pranon një detyrë lypet të marrin mbi vete përgjegjësinë, dhe ai njeri q ka frigë përrara opinjonit publik e q nuk merrë përgjegjësinë mbi vete asht si një çelimi q tash qjanë e tash

qesh, e burrat e Shtetit duhet të mtojnë thedhësisht si asht ma mirë të miren, e popullit e të Shtetit mendimin e vet t' a çfaqin pa frigë pa droje. Neve i thamë Qeveris nuk shofim ndonji inkonvenjent Qeverija të hyjë në marreveshtje drejtë për drejtë, dhe i thamë q Qeverija në vend të Sh. Naumit të marrë Peshkupej se atje kemi një pjesë të popullit Shqiptar, dhe sikur ai t' i tund të mbetet jasht; ato Shqiptar të humbasin kombsin e tyre. Në katund banojnë afër 60 familje Shqiptarësh, dhe ky vend asht kater he ma i madh se ç' asht pjesa e Sh. Naumit; veç kësaj tue pasë na Peshkupen do të sigurojmë dhe rrugë Korçë, Pogradec, Elbasan në të cilin katund pershihet edhe ana e sipërme e Valatës të Çeravës. Këtu kemi katund fitime dhe inkonvenjenti asht katund muret e Monastirit të Sh. Naumit.

Këtu më duket se nuk po sakrimë gjë, për kundrasi kemi një avantage. Sikur t' ishte se Sh. Naumi na ishte dhanë m' atë vinë e kufi q kishim kërkue në, at-herë doem do të kishte pasë një rendesi po ashtu ri e ka caktue konferencën Ambashatorjale nuk kemi ndonji dobi.

Tani vëmë t' Vermoshi. Bota pa dehe se neve humbim Vermoshin; këtoçin nuk është e vertetë, se Vermoshi na mbetet neve. Vermoshi përbahe prej 4 Valatave, prej Shkrapashës, Vojkoto-s, Lumrajës e Nji pjesët e kësaj valatë d. m. t. anen e premdimit të Velopoje i a jpin Jugosllavis, pse atje janë diçka pyje të Kuçit dhe neper karakolle të ngjajnë kurdoherë mos-marreveshtje Karshi kësaj pjesë, Jugosllavet na jpin neve lehtësina të tjera. Midis lehtësinave q na jep Jugosllavia asht tregtia e lirë në Jakovë e në Dibër pa pasaport e pa taksë donore. Pas

taj len të lirë ata qi kanë toka në ku-
fi me i punue e me marrë pasunin e
tokës së tyre. Na Jugosllavis i kemi
kerkue një copë bjeshkë majen e Bo-
shites e të Libohovices qi asht prio-
rieteti i Bajrakut të Vuklit. Unë Qe-
veris mejtimin t' em i a kam thanë,
tashti Parlamenti e Senati të bajnë
shka të t' duen. Tashiti Zoterinj këjo
është në dorë T' uej në daçi e prano-
ni, në daçi jo, dhe secili duhet të japë
vendim me konsiencë. Si të dueni
puroni.

Z. M. LIBOHOVA (Zav. i Min. J.):
Zoterinj! Me duket se Z. Delegati,
gabimisht tha se Qeverija ka dhanë
vendim për shkembimin e Sh. Nau-
mit me Peshkupin. Qeverija Zoterinj
nuk ka dhanë ndonji vendim, dhe çë-
shtjen i u a paraqet Zotn's S' uaj për
vendim. Ne asht se Zoterinja e Juaj
pranoni qi të bahet një shkëmbim,
atëherë Qeverija do të hyejnë në ma-
rre-veshje dhe kuer t' i mbushet me-
ndja qi shkëmbimi asht për dobi të
popullit e të Shtetit, e nuk i bje dam
si moral ashtu material do të hyen në
pazarllek, për ndryshe Qeverija nuk
ban një shkëmbim.

Bravo:

Z. M. KASSO: Zoterinj! Për sa
na e shpjegoi Qeverija e Z. Delegati
i joni qi kemi në komisionin e kufi-
vet si me dyër të mbylluna ashtu me
dyër të hapia kuptonet që do bija e
jonë është të pranojmë një shkëmbim
Kuër të marrim një vendim të tillë,
neve jemi sigur se doemos do të shi-
kojme si asht ma mirë për Shtet e
popull, dhe besimin qi populli na ka
dhanë, do t' a mbajmë e do t' i riejmë
interesat e tija. Ne vendimin qi do të
japim Zoterinj, nuk duhet të mejo-
nemi si egoist, po perkundrazi duhet
të mejtijmë si asht interesa e popu-
llit e e Shtetit. Ne vendimin qi do të
japim, lypset të mos veshtrojme se do

të disprohet populli apo se ç' do të
na thotë ky, se populli rri larg këtyrë
çështjevet, të cilat na i ka lanë në
dorë neve qi jemi përfaqesuesit e tij.
Zoterinj! Unë për pjesen t' ime me
ndergiegje të plotë, pas shpjegimevet
qi ra u dhanë dje e sot, tue e marrë
mbi vete responsabilitetin i rekoman-
doi Qeveris të mirret vssh me ata qi
asht nevoje, dhe t' i japin instrukcio-
net e duhuna delegatit t' one Z. Meh-
di Frasherit, i cili me duket i ka
mprojtur shumë mirë të drejtat t' ona,
qi çështjes se kufivet të mvarun mi-
dis Shtetit t' ën e Jugosllavis t' i epet
nji përfundim sa ma shpejt.

Për këtë çështje kam formulue
nji vendim, të cilin asht nevoje t' a
murrin Dy Dhomat. Sot, tue u mble-
dhun së bashku Dy Dhomat, të cilat
përmbajue pushtetin legjislativ, si ndi-
guene me dyër të mbylluna shpje-
gimet, arësypet, si dhe mendimin e Z.
Ministrit të P. të Jashtme e të Z.
Mehdi Frasherit, delegatit t' ën prane
Komisionit të Kufivet, për çështjet e
mvaruna të kufinit shqiptar-jugosllav,
dhe si ndigjuen raportin e paraqitun
prej Komisionit mixt të Dy Dhoma-
vet, autorizoi Qeverin për t' i dhanë
kësaj çështje nji përfundim sa ma
shpejt si pas nevojave e interesevet
të Shtetit, e t' i japin delegatit në
fjalë Z. Mehdi Frasherit instrukcionet
e duhura për këte çështje.

Zgjedhja e kësaj çështje asht më
të vertet nji idhërim për neve si shqip-
tar por asht edhe nji idhërim vëçan-
nerisht për në Ortodokës se humbin
Monastirin e Sh. Naumit. Në shumë
Shtete Ceverit kan ardhë në nji po-
zitë të pranojmë ndonjherë giera qi
nuk i do populli. Çështja e Sh. Nau-
mit më kujton çështjen e Mollallekut
qi Konferenca e Berlinit, si në Kon-
ferenca e Ambashatorëve Sh. Naumi
ja kish dhanë Greqis. Qeverit e asajë

kohë nuk qje e mundur t' a merrnin
këtë vend, po humben edhe të tjera
dhe si erdhi në fuqi nji Komodoro e
mori Qeverin në dorë i dha fund kë-
sajë çështje e pranoj ma pakë se ep
të Konferenca e Berlinit. Asht e ver-
tet se kur ky erdhi të mirte autoriz-
min nga Dhoma e Deputetve, at-herë
janë gjindun shumë njerëz të cilët
kan kërkuë t' a dergoj në gjyqë të
naltë, dhe at-herë Komodor ka thanë;
si për të miren e Shtetit qi pranova
ate qi pranova, ashtu edhe për të
miren e Shtetit vete në Gjyq, dhe tha
se populli dikur do t' të ngrehë Sta-
tuen. Dhe me të vërtet nuk shhoj shu-
më kohë dhe populli i Greqis sher-
bimet qi kishte ba Atdeut i a njofti,
Qeverija ndofta ka frikë me marrë
nji vendim të tillë, po neve lypet t' i
japim korajo e mos të oeshtrojmë që
thotë populli, po të marrim respon-
sabilitetio për sipër dhe t' a autori-
zojmë Qeverin, kësajë çështje t' i ja-
pin përfundim si e do nevoja e Inte-
resi i Shtetit, nji orë e ma parë.

Z. M. LIBOHOVA: (Zav. M. i
Jashtme) Qeverija qi asht në fuqi nuk
ka asnji frigë në detyren e sajë. Këtë
fjalë ja këthej Z. së Tij.

Z. K. MJEDA: Z. Kryetar, Z. Se-
nator e Deputet! Sa për çështjen e
Sh. Naumit, Z. Delegati i Shqipnis
pranë Komisionit të Kufivet na dha
shpjegime të shkoqituna, të cilat unë,
sa për hesapin t' imë, i quej të mjafta.
Tue e njoft burnin e bujarin e fqi-
nit t' one, dishroj të japë nji mendim
në hesap të kësajë çështje nji grimë
ma të gjetë. Z. Ministri i P. të Jasht-
me me fjalë qi na tha na dha nji
freski, na tha të na autorizoni me në
pazarlleqe, e na do të punojmë si
asht ma mirë për Shtet e popull, e
sikur e banë këtu fjalët kotrum. Sh.
Naumi për hesap t' em ka nji rendësi
shumë të madhe, dhe mbasi këtu fli-

tet për shkëmbim tokash, lutem që me fjalën shkëmbim të hyen Hoti, Gruda e Trepshi. Po t'i epen këto vende Shqipërisë at-herë hinterlandi i Shkodrës do të smadhohet dhe Shkodra me këtë mënyrë do të gjëjë një kollajllëk për me jetue. Më duket se këjo nuk është një gjë e madhe, dhe lus të dy Dhomat t'a autorizojm Qeverinë të bëjmë një shkëmbim të tillë, se sa për pjesat që përmendë Z. Delegati i jonë, unë për hesap t'ëm jam i mendimit, si me to si pa to.

Z. N. KICI: Prej raportit të komisionit të dy Dhomave që u u këndue këtu u kuptue se po të bëjmë një shkëmbim kësajsojt do të kemi shumë kollajllë që pse po na u çlikan rrugat, se tregu do të jetë i lirë, se nuk do të na marrë taksë Doganore, taksë pasaportash etj. Këto gjana m'u nuk më gëzojnë aspak, se po na lanë si një trup pa kamb e pa duerë. Vermoshi Zotërinj, për Malëci t'ona ka një rendësi të veçantë dhe për to. d. m. th. humbja e fikja. U lutem Z. s'Uej të mendoni pak se ç'po hjekun Malëcinat t'ona qysh prej vjetes 913. Gadi 100 shpi prej Kelmenit, Nikëçit e Vuklit kanë dalë m'atë anë e po dalin për ditë pse s'kan jetesën. Nuk është kollaj Zotërinj me denue një njeri për vdekë para se të vdesin dhe prandaj u lutem shumë këtë çështje t'a lamë për në vjeshtë.

Z. S. BLOSHMI: Kryetar! Si e dinë të gjithë shokët e ndershëm të kësaj Asemble, i vorfeni populli Shqiptar lirin e vet e ka fitue me mundim të vet, kur se Shtetet fqij lirin e tyre e kanë fitue me mprojtjen e Shteteve të mëdha. Kur Serbia ka marrë lirin e vet ka gjet mprojtje të plotë të Rusija; gjithjashu Rumanija. Greqia e Bullgarin e kanë mprojtë krajt fuqitë e mëdha, dhe të mjerin popull Shqiptar, që kurdoherë është mundue për lirin e

vet i kanë vëre shkëmbin para, dhe si kuer t'ishite për projtjen e të tjerëve, populli Shqiptar nuk do t'a kishte lirin e tij. Të flasim pak mbi historinë e këtij populli.

Në 1878 kur ishte okupacioni i Tyrkis e Konferenca e Berlinit kishte da që disa toka të Shqipërisë t'u epeshin të tjerëve dhe Tyrqija po i epte atëherë një Abdul Frasher mori iniciativën e formj ligjen historike të Prezendit ku Shqiptarëve vendosne të mbajnë tokat e tyre. Ai që kishte sundimin në dergoi Dervish Pasha që t'i shkelin e t'i leshojnë, po Shqiptarët prap e mbajten lirin e tyre Ardhi lufta balkanike, dhu kuemqie dhe neve si pjestaret e një pjeses t'Europës, e jo si aziatikë, do të na u njëfishin të drejtat t'ona, po mjerisht prap na u shkelin, po shqiptarët me fuqitë e veta e ruejten lirin. Ismail, tue pasë për rreth vetë t'mjaft trima Atdhetar, ngriti flsmurin e Shqiperis. Në 1910, kur mbaroi lufta e përgjithshme, sado që nuk kishim marrë pjesë, shumë gjak kje derdhë në favor të fuqive aleate, p. sh. batailloni i Koaçës mori pjesë në fitimin glorioz të Fuqive Aleate, po mjerisht të drejtat e Shqiptarëve nëk u muren para syeshë. Aso kohe njaj Kryetar që sot po kryeson këtë mbledhje Z. Eshref Frasheri bashkë me Kryetarin e Republikës Z. Zogun formuan kongresin e Lushjes dhe e shpëtuen prap Shqipërinë. Ambicionet e iotrigat e shtinë Shtetin në rrezik, po vullndeti i fortë i katyre njerzvet e i popullit shqiptar e shpëtoj prap Atdhen e dashun. Sot prap po na hapet një çështje me randsi derisot ishte fjalla me marrë, e sot po na duhet me lanë. Dalë të shofin njëherë, a lypset me lanë apo me ndë: E drejta e jonë ka humbë ç' me kohë e jo sot edhe shumë toka të Shqipërisë kemi bjerrë e jo vetem këto 4 copë mure

të Sh. Naunit e një pjeses të pyllit të Vermoshit. Këto karshi humbjeve të vogla, po me gjithë se janë të vogla mos-pasja e tyre për ne është e idhtë, pse këto kanë një randsi politike, shtrategjike, po kur kemi 1 Million e ca shqiptar që janë jashta kufinit t'onë ato 4 me nuk mund të lozin një rol.

Si na tha edhe i nd. Delegati i jonë Z. N. Frasheri, neve kur kishim ndërmend Sh. Naunin, mendoshim një Sh. Naunin, mendoshim një Sh. Naun me rrethinat e saja, mejtoshin atë kufi, ku ushtritë e atë luftoshin karshi të tjerëve. Ky ka qenë një kufi ideal, dhe mbeterit e Mdhaja lypseshet një kufi t'i a epshin Shqipërisë po mjerisht na apin vetem 4 meret me një largësi 750 m. ç' rol mund të lozin e ç'randsi mund të ketë Sh. Naun me këtë largësi e kupton secili. Sikur të kishte randsi, përkundrazi në lindja na hyen ma thellët, dhe katundet e banueme prej Shqiptarësh po i mbeten fqinj t'onë. Po shofim se fqiu i jonë, sado që Mbretin e Mdhë e Gjykatoria e Naltë e Le-Haies na e kanë dhanë neve, po donë me e lshue. Mbretin e Mdhë kur kanë formulue atë vendim me njanen dorë na kanë dhanun e më tjetren na kanë marrë, e na lanë në një grindje të merzitetshme që nuk po dimë si të dalim. Tashin, për një pikë të tillë a lypset të hapim një luftë? Të thuesh jo, është keq, të thuesh po, poja ka manarë e ve'a. Me qenë se Mbretin e Mdhë na kanë dhanë 4 mure e monastirin të Sh. Naunit, dhe Jugosllavia na proponon një shkëmbim me Peshkupin me tokë 4 orë ma teper e ku banojnë 50-60 familje shqiptarësh mbas Sh. Naunit me caktimin e kësaj vije e humbi randsin si ekonomike si strategjike, unë jam i mendjes që me konditat që përmendë raportin i Kon. të Jashtëm të Dy Dhomave t'i epet autorizimi Qeveris të hyen në

marrëveshtje me Qeverin Jugosllave për një shkëmbim miqës'sht.

Tani vimë tu çështja e Vermoshit. Si tha i ndershmi delegati i jonë Z. Mehi Frasheri, këtu nuk është çështja se po japim Vermoshin, jo Zoteni Vermoshi na mbetet neve, neve japim vetëm një pjesë të dyllit të Velopojës dhe për këtë po na çërr një tjetër. Pra, duhet të mos bajmë demagogira, se të drejten t' onë e dijmë të gjithë, po nuk kemi forcën t' a marrim. Të kemi kurajo të përmbushin detyrën e randë që na ka ngarkue populli, se populli do qetësi, do punë, do bukë, dhe mbassi po na japin një tokë herë ma [të madhe t' i japin autorizimin Qeveris dhe mos kujtoni se me pasjen apo mos pasjen e Sh. Naunit populli do të lulezojë. së populli do të jete i lumtur me Qeverin e me përfaqësuesit e tii, kur keta t' i sigurojnë qetesin e buken. Sot në këtë Asemble kemi ditën e mrpashme ta kufivet shqiptar se po i japin fund çështjes së kufivet mb'anë të Jugosllavis. Çështja e kufivet mb'anë të Grekut është mbarue edhe tani mbetet çështja e kufinit shqiptaro-jugosllav që me marrëveshje që do të bajnë Qeverija do të kryej, dhe kështu do të ngjallut mik-sija fqinjore e do të lidhim të gjithë ato traktate trektate tregje e ekonomije për të kilen kemi nevojë.

Bahen 5 minuta pushim e pas pasë minutash, mbledhja mbeshtjellet prap.

Z. KRYETARI: Shumica është, mbledhja hapet.

Z. XH. DINO: Z. Kryetar, ZZ: Senator e Deputet! Të ndershmit parafolse e kanë shpjegue çështjen fare. Unë, si relatori i komisionit të për-bashkët kanë detyrë të shkoqis disa pikë si nga pikëpamja ekonomike, si nga pikëpamja materiale. Pikëspër kemi folur për prestigjin e kombit Shqiptar; doemos prestigji për në është

nji gjë shumë e madhe po këtë e kanë edhe të tjeret.

N' është se kemi ba metinge, këto janë ba edhe përtej kufinit t' onë t' i u sjellun një shebell Z. së Uej, do t' i u thamë, se Mbreti e Mbretëreshan e Jugosllave vanë e panë Sh. Naumin dhe mos panueheni se këjo është një çështje vitale për ne, po edhe për ata. Kush është ai Shtet që mund t' insistoje për prestigj? Mue më duket se përgjithsisht kanë të drejt t' insistojnë ata Shtete që janë të fuqishëm. Si kur të bajmë fjalë për prestigjin e Francës a po t' i ngjillerrës, ata kanë hak t' insistojnë, kur se Shtetet e vogla janë në një pozicë ndryshe. Raporti i komisionit ka shumë pika materiale e ekonomike për ne, po si duhet këto nuk u muren prej disave aspak parasyshe. Këto pika duhet t' i kujtoj edhe një herë. Në raport thomi që karshi kater mure të Sh. Naunit, Qeverija Jugosllave na jep toka kater herë ma të mdhaja, na jep edhe një katund të benuem prej Shqiptarësh pret afro 60 famillesh Shqiptar nga ana tjetër Qeverija Jugosllave na jep edhe Valatën e Çeravës, prej të cilës mund të kemi shumë avantagje. Kufini që është propozue është n' avantagje t' onë se siguron rugin Pogradec, Korçë e Elbasan.

Vimë tashti të çështja e Vermoshit. Parafolsit a ndershem e shpjeguen fare mirë se neve nuk japim Vermoshin, po japim vetëm një pjesë të vogël, një të katert d. m. th. një pyllë të vogël. Si na tha, Z. M. Frasheri, dhe edhe sot edhe në kohë të Tyrqis n' ato venue ishin grindje. Pse t' i mbajmë gjithnjë edhe sot ato grindje: më duket se është një avantagj për ne t' i apin fund.

Midis dobinave të tjera që do të kemi, sikruhet edhe në reput Shqiptarët do të kenë liri të plotë të hyejnë e të dalin pa pasaporta e të bajnë

tegti pa pague taksë doganore.

ZANA: A është zyrtarisht këjo

Z. XH. DINO: Unë nuk jam zyrtar po Qeverija le t' a thonë, dhe unë e admetoj në këto baza n' është se kristalizohen këto fjalë. Pastaj katundet e rrethinat e Gjakovës, të Dibrës e të Prezendit do të kenë liri të plotë të tregtojnë pa pague taksë; sot për sot gjithë këta katunde gjinden në një gjendje fare të vishtirë nga shkaku se nuk kanë një pazar. Këtu është një interes reciproke. Pastaj do të kemi shumë avantagje të tjera prej akordeve të ndryshme di mund të bahen midis Shtetit Shqiptarë Shteti Jugosllav. Ç' do akotë kërkon atmosferen, që të dy Shtetet llimitrofe të jetojnë në relacjone miqësore, se ndryshe akordet nuk mund të bahen. Marrim çështjen e Fjumes; Më gjithë që Jugosllavia ishte një Shtet i mathë, meqenëse një Shtet ma i mathë ngulli kamb për te, ju është me gjetë një modus-vivendi për të mprojtun interesin e përgjithshëm, dhe Jugosllavia bani një sakrific të e lëshue Fjumen Italis, dhe Italia nga ana tjetër; lëshoj Jugosllavia portu Baros. Kur Shtetet e mdha bajnë të tilla akorde, pse neve një Shtet i vogël mos t' i bajmë.

Z. F. RUSI: Ato vende ishin t' Austris.

Z. XH. DINO: Sovraniteti nuk ka kenë pranuem. Më duket se çështja e shpjegue mjaft edhe se i cili prej nesh si mbës ndërgjegje të japin një vendim.

Z. F. RUSI: Z. Kryetari Në fjalën që mbajti Z. M. Frasheri Delegati i jonë në komisionin e kufive na tha se komisioni i kufive në vijën e Pogradecit pat mendos kufinin natural, po çështja kur shkojë në konferencën e Ambashatorve, si mba kërkesë së bame prej Qeveris Jugosllave, ky ve-

ndim ju reforme Lidhjes së Kombeve dhe s' andejmi shkoj në gjykatoren e la- Haies dhe atje u vertetua e drejta e jonë. Prej andej këthej në konferencën e Ambashtoreve e cila qi të vertetote kufinin natural, bani një ndryshim në favor të Jugosllavis dhe caktoj një kufi në të cillin mbeti vete nderesa e Sh. Naumit. Më këtë mënyrë konferenca plotësoj indirekt dëshirat e Jugosllavis në kuris t'onë. Ngjë këjo kuptohet se të vegjlit nuk kan përkrahje, se në koriz të vogjele-ve jepen vendime e i forti gjithmon ka të drejtë. M' anë të tjeter për me plotësue dëshirat e Jugosllavis i thohet Qeveris Shqiptare meru vesht miqesht me Jugosllavin.

Kundrejt kësaj, proponimi q' i bahet Qeveris Shqiptare me ba një shkëmbykash, nuk e di a asht një sodisfacion për Shtetin Shqiptar, këjo asht një çështje qi do të gjykohet mandaj; po me qenë se Shtetet e mëdhaj; nuk na përkrahin, për me mbajtë rolacionë të mira me fqinjin t'onë, edhe un jam antar qi të pranohet qi Qeverija të hyjnë në marrëveshtje tue u mbeshtetun në porositat e Qeveritarëve të mëdhaj, e qi kan besim të plotë se t'a rrujnë nderen e Shtetit t'onë.

Z. R. FICO. Zoti Kryetar e Zotni të ndershem!

Të kater maret e Kishës së Sh. Naumit për mue nuk kanë ndonji vlete. Thuhet se për këto do të na japin Peshkupin, ku do të ketë edhe atje një Kishë. Pylli Velipojes edhe ky ka qenë gjithmonë edhe në kohë të Turqis shkak grindjesh. Kam qenë i vogël, kur ishe në Shkoder se kishe baben t'em kadi atje, dhe e mbajtë mend kur ishte Qerim Pasha vali në Shkoder pnten ngijë ngatrrresa aqë sa Qerim Pasha u çmend dhe iku e e la Shkodren. N'emen të drejtësis nder-

komtare do të donja qi e drejta i ilamit të Gjykatores së natë të La-Haies andra e distuemoj prej Lidhjes së Kombeve pralla e përsritim prej konferencës s' Ambasadorve për nderin e njerzisë të respektohesh t'a kishim ket sodisfaktion, po mjerisht fati i jonë nuk po na do, Shqipnja përsoj operation mbas operacionit, humbi Kosoven, humbi Çameri humbi 1 Milion e ca prej bijve të sajë qinden jashtë kufinit, tashti po i bahet një operation tjetër. Na thonë të japim Velipojen, të pim Sh. Naumin. Po edhe këto do të i a apim! Due të them Z Kryetar se e drejta nuk ka vleftë, kush ka fuqin, ai ka të drejten në dore! Mbassi do t'i humbasin këto vise e do të përsojmë prap një operation mbi kurrizë s' Atmes s'onë ne mos tjetër Qeverija e jonë të përfitojë nga ky shkëmbym të kerkojë shkollat shqipe në Kosovë ku kemi ma se një Milion vllazen t'onë, të kerkojë me dergue Konsulloz në Shkup e në Prizrend. Serbit, në Shkodër, ku kanë vetëm 1500 serbofon së tyre, kanë Konsullade e kan shkollë. Jemj të shternguem t'i japim lejen e Qeverisë s'onë të hyen në marrëveshtje me Qeverin Jugosllave, po lypset të dihet se këjo asht një plagë e pa-sherueshme në zemer e në trupin t'onë, e sikur priten Serbit 4 shekuj realizue për të idealin e tyre, ashtu do të presim edhe neve atë urren e bekuuar qi drejtësiqe do të mundi fuqin dhe do t'i drejtojmë djemët nipët e sternipët t'anë, dhe dikur këmbazi, duerazi, barkazi do të vemi në Kosovë nen hijen e shkabes dykrenore.

Pra i jap lejen Qeveris, dhe e porosis edhe një herë të ngulim këmbë për të dergue një Konsul në Shkup e të çelin Shkollat shqipe atje, se të drejtat janë reciproke, se sikur Serbit kan Shkollë e Konsullade në Shkoder

ashtu duhet të kemi edhe na atje.

Z. TEF GERA. Z. Kryetar! Sa do qi nuk jam i mendjes qi të bahen këto shkembime të pyes komisionin i cili na diqoj se kan me i ardhë shum dobina popullsis së Dibrës e të Kosovës, se kan me hye lirisht e pa pasaportë e s' kan me la takës doganore për gjana qi do të çojnë në Jugosllavi, a e di se kemi disa katunde Anen e Malit Krajen të cilët bajnë tregti me Shkoder. Për këto si edhe për punë t' ujit qi na ka mbyllë e porosis Qeverin qi të hyjnë në marrëveshtje me Jugosllavin.

Z. J. EREBARA. Tani do të baj pak histori e këtij evenementit të ri.

Po thuhet kater muret e Monastirit të Sh. Naunit, po Zotërinj, kater mure janë tyrbja e Sulltan Muratit e Kisha e Deçanit. Po thohet se Jugosllavija e kërkon S. Naumin se ky Shejt paska qenë Sllav. Istorija Zotëni asht në mejdan. Që në fillim të Kristjanizmit qysh në kohë të Romakvet afer Shekullit 9-10 qindron ky Monastir. Në kohë të Car Boris të Bullgaris asht një Bol P. Bogdanit qi ka qenë në 1751 Argjipeshk në Oher. Ky i shkruen Papës me atë Bol qi po më vinë shumë pengime me ato qi nuk flasin gjuhen e këtij vendit. Papa i përgjegjet se asht n' interesës së Kishës të rishë ane. Ortodokëst qi nuk flitëshja gjuhen shqip nga njena anë dhe Shqiptarët qi ishin rrethë e rrotull nga tjetra anë, ngrehen e bajnë një shtrësë e ja dergoj. Ipeshkvit edhe kësaj çon Papës dhe Papa i thotë ban ç' ka të dësh, dhe ky ngrehet e shkon në Shkup.

Koferenca na ka rejtë „Selam aleqem këndej e aleqem selam andej,

Sa për ato qi thotë Delegati i jonë se janë kater mure e nuk ka asnjë vleftë materjale e morale, vertetë asht...

Per mos me shkue ma gjatë tham t' autorizojmë Qeverinë edhe baj apel në patriotizmen e tyne t'a shkatrojmë këtë punë si të udha.

Z. F. VOKOPOLA: Z. Kryetar! Si u këndue ma përpara raporti i komisionit mikst, kërkova lejen të mbaj fjalë e mbasi çështja të bisedohesh gjatë e gjatë, riservova fjalën t' ime për së dytë. Z. Kryetar! Kishe arësye të plotë që kërkova të na epeshin shpjegime, të riheshin mendimet e të zhvillohesh çështja përpara mbledhjes. Nuk pata frigë nga responsabiliteti kur kërkova shpjegime edhe Z. Delegati i Qeveris Mehdi Frasheri, tuke marrë responsabilitetin mbi vedi ato shpjegime i dhë. Z. Kryetar! Se cili që ka marrë një detyrë për sipër mendimin e vet duhet t'a thotë pa droje. Qellimi i jem ishte që zotimet që kemi dhan kundrejt popullit, të tregohem se i kemi mbajtur, që barra mos të randojnë mbi në, se populli sot me vesh e vet kuptoj si kan rjedhë punët.

Z. Kryetar! Si e dini fare bukur Zotërinj, Shteti përmbahet nga kombi, toka e organizata e Qeveris. Kur cenohet toka, asht cenue krejt organizata. Nga bisedat që u mbajten këtu mbi piken e Sh. Nuamit e mbi piken e Vermoshit, kuptohet se nuk lamë toka të mëdha, dhe kuptuem se të gjitha propagandat që janë bërë mbi këto pika e deklaratat e Shtypit nuk paskan qen të drejta, dhe e drejta e jonë nuk qenka pranue plotësisht prej Konferencës s' Ambashjatoreve. Si mbas shpjegimeve që na dha Delegati i jonë Vermoshin i mbetet Shqipëris e vetem një pjesë kërkon Qeverija Jugosllave. Sh. Nau i n' asht lan në vetem nën një qark 750 metrosh. Shteti sikur se thaçë përmbahet mbi trij fuqi; dhe këtu vjen barasimi vetiut, se nga njena anë lamë e nga tjetra ma-

rrim. Z. Delegati i Qeveris, si edhe relatori i komisionit na shpjeguen fare mirë edhe na thanë. se lamë Sh. Naunin me një region 750 metrosh, dhe në tjetër anë marim katundin e Peshkupejës, ku banojnë 50-60 familje Shqiptare me 500 shpirt shqiptar.

Këto vepër a cenon principin e komit dhe a siguron interesin e tij? Un jam i mendjes, duhet të kemi korragjo civile e t'a thomi çel'as se këjo vepër nuk cenon principin e kombit e jam i mendjes t' autorizojmë Qeverinë të hyejnë në marrëveshtje.

Sa për Vermoshin oratorët e ndershem e shpjeguen çështjen fara mirë dhe veçanërisht dhe ma tepër ata që kan qenë në Shkodër, se për pyllin e Velepojë, paskan qenë kurdoherë konflikte, paskan qenë shkak tue gjithmon grindje. Dhe këtu marrim e japim, dhe nga ana tjetër fitojmë letësina tregtije e komunikacioni etj. Këto janë sigurime materiale.

Pika e dytë asht responsabiliteti moral që mban kombin sikur një njeri që e mban nderin, Dhe mbi këtë foli relatori i komisionit i cili pruni shembell Shtetet e tjerë e tregoj fitimet morale që i erdhe prej marrëveshtjeve.

Nuk do të flas me gjak të nxetë se për me folë mbi këtë çështje duhet të jemi të fort, të jemi të gatitëshem. Nuk do të flas si vjershetor, po do të flas si shqiptar me lutje, jo vetem për kombin Shqiptar, po edhe për kombin Balkanik i cili nuk asht tregue aqë zemer gjatë sikur Kombi Shqiptar. Në këtë godinë kemi bisedue sa herë mbi pa drejtësi që na janë bërë nga fqinj t' onë; këtu kemi pasë rastin të marrim fjalën për të drejtat t' ona që në ç' do mënyrë na janë shkelë, jo se kemi heshtë, po kemi qja.

Me gjithë se valat rembyese kan

dasht t'a fshinë nga faqja e dheut kombin Shqiptar, fuqija jetike, fuqija misterjoze asht ajo që na [ka mbajtur dhe do të na mbajnë dhe e drejta, mos sot, neser do t'a gjejnë vendin e sajë.

Tue përseritun fjalët e Z. R. Ficos, Qeverija kur të jap e të marrë të siguroj dobina materiale, po t' i japin rendësi edhe pikës morale se dëshira e popullit Shqiptar asht që këjo grindje me fqinj t' onë të marrë fund. Djelmt e Balkanit duhet të jenë të lidhur njëni me tjetrin e nuk do të jetë e mundur që në sinisin Balkanike të rojmë në grindje e në zjermë, Sot prandaj i lutem Qeveris që pikës morale t' i apin rendësin ma të madhe e sot t' i epet fund kësaj çështje me dëshir që të realizohen marrëdhënjet miqësore midis të dy Shteteve.

Edhe un e jap votën t' eme tue u bindun shpjegime të dhanuna, me kondicion që baza e marrëveshtjes të përmbahet në shpjegimet që na dhanë Z. Min. i P. Jasht e Z. Delegati i qeveris.

Z. KRYETARI: Çështja më duket u bisedue mjaft dhe më nepni lejen të ju jap disa shpjegime mbi Art. 2 të Statutit. Në asht e përfundimi i kësaj çështje asht për një shkëmbim tokash, pa u ndroshue art. i Statutit nuk mund të behet se atëherë bejmë një veprë antikushtetore. Prandaj duhet ma përpara t' i shtojmë një paragraf të vogël art. të Statutit dhe si të pranohet, që atëherë mund të vihet në votë e të marrë çështja përfundimin e duhur. Artikulli 141 i Statutit thotë se ndrimi i Statutit bahet me dy të tretat e votave të mbledhjes legjislativë tue u mbledhe të 2 Dhomat bashkë. Pa ba ndrimin e këtij artikulli në mënyrën si e cakton art. 141 asht e pa mundur të vihet në votë e të përfundojmë këtë çështje.

ZANA: Jemi d' akord.

Atëherë ne e shifni t' arësyesbëm, njeri n' ore 9 mbledhen të Dy Dhomat veç e veç edhe japin vendim mbi shtojcën apo ndrimin e Art. 2. të Statutit. Në u pranofte prej të dyjave, ora në 10 mbledhemi së bashku dhe vazhdojmë në bisedim e i japim përfundim çështjes që kemi në dorë.

Pranohet.

Z. KRYETARI: Atëherë sot pushojmë, edhe nesër të Dy Dhomat mbledhemi së bashku, Mbledhja mbyllet n' ora 7 pas dreke.

Mbledhja 20.

E Shtunde me 18. VII. 1925.

ora 9 pas dreke,

(Kryeson Z. Mibal Kaso)

Këndohen emnat e Deputetve e mungojnë ZZ:

A. Hastopalli, K. Kosturi, B. Begolli, B. Hamdi, B. Frasheri, H. Delvina, H. Virioni, J. Urshid, L. Ljogori, M. Tutulani, Q. Durmishi, Q. Virioni, R. Mati. S. Popa e S. Stavri.

Z. KRYETARI: Zotërinji! Fillon mbledhja.

Këndohet një shkresë e Kryetarit t' Asemblesë Legjislative.

P. T.

Kryesis së Senatit e Dhomës së putetevet.

Kam nderin me i bamë të njoftun asajë P. T. Kryesije se Asembleja Legjislative e përmbame prej Senatit e Dhomës së Deputetve, e mbledhun së bashku mbi proponimin e Shkel. Kryesis Republikës në mbledhjen e vet me 17-VII-925, mbasi bisedoj gjanë e glatë edhe mbasi ndigjoj shpjegimet e Qeveris e veçanerisht të Delegatit Shqiptar në komisionin e kufive Shqiptaro-Jugusllave, mbasi e studioj edhe raportin e komisionit të P. të Jashtme i përbarun prej Misave të dy Dhomave mbi çështjen në fjalë për të qenë konformë me artikullin 141 të Statutit, vendoj me unanimitet votash, të mbledhen të dy Dhomat sejcila ndër mbledhje të veçanta për të marrë vendimin e duhëshem me dy të tretat votash mbi vumjen e një shtojcës Art. II. të Statutit, për me

muejt pastaj, në themel të këtyne vendimeve me ba mbledhjen e përbashkët t' Asemblesë Legjislative dhe kshu me i dhanë fund një herë e përgjithmonë çështjes të kufinit Shqiptaro-Jugusllav.

Prandaj, i lutem asajë P. T. Kryesije me u ndërmjetësue që mbledhja të bahet sot.

Pritni nderimet e mija,

Kryetari i Asemblesë Legjislative
Eshref Frasheri m. p.

Tiranë, me 18-VII-925

Z. KRYETARI: Neni II. i Statutit ka një të mbetë se thotë:

»Republika Shqiptare, asht indipendente, e pa-ndame, tansija e tokës e saja e padhunueshme edhe toka e sajë e pajetertueshme.»

Si e shifni nuk ka një shtesë që e kanë të gjithë Statutet e botës, dhe shtesa që do të vihet asht këjn: »A-neksimi, shkembimi, i tokës kombtare bahet vetem me dy të tretat e votovat të dy Dhomave të Pushtetit Legjislativ të mbledhuna bashkë. Çështja u bisedue në ditët e kalueme e tregohet nevoja një shtojcës.

Z. XH. DINO: Për këtë formulim a jeni marrë vesht me Kryetarin e Senatit.

Z. KRYETARI. Po Zotërinj, jemi marrë versht me Kryetarin e Senatit që të bahet këjo shtojcë.

Z. XH. DINO. Po për formulimin Z. Kryetar.

Z. KRYETARI. Këtë e ban dhoma e Deputetvet n' e kupton

Z. P. POPA. Nuk kemi të drejtë të bajmë formulimin, po vetem duem të ç' faqim a asht nevoj të bahet këjo shtojcë.

Z. KRYETARI. Për mbi këtë çështje a ka njeri fjalë.

Z. F. VOKOPOLA. Si mbase urdhënave Shtatutore e simbas Art. 141 të Statutit kur asht nevojë për të ba një ndrim, mbledhen dy trupat legjislativ dhe japin një vendim. Neve këtu kur u këdue tetra e Kryetarit Asemblesë Legjislative kuptuem se do të bahet shtojca e cila asht e nevojshme; sa për formulimin nuk mund të bahet veç se kur të mbledhen të dy Dhomat së bashku.

Z. KRYETARI. Vihet në votë ponimi i ZZ. F. Vokopolës e P. P. Kush asht antar që Art. II. i Statutit i bahet një shtojcë të ngreh dorës.

ZANA: Të bahet nominale.....

Z. KRYETARI: Vota bahet nominale e ai që asht antar që shtojcë bahet të thonë po, edhe ai që shtojcë të thonë jo.

Bahet thirrja nominale e Deputetve si pason:

Abdurraman Sali, po; Ceno Haxhiu, po; Elmaz Xhafer, po; Ferid Kopola, po; Fiqri Rusi, po; Haxhi Muftiu, Abstenon; Hasan Biçaku, po; Hysen Kuqi, po; Hysni Toska, po; Jak Koçi, po; Jashar Erektipi, Abstenon; Gjergj Çaku, po; Ismail sem Radovicka, po; Kasem Seidini, po; Kol Mjeda, jo; Kolec Deda, jo; Kotta, po; Kristo Floqi, Abstenon; Lon Gjini, Abstenon; Maliq Bushi, po; Abst; Mihal Kaso, po; Mufid Libri, po; Ndrek Kici, jo; Peter Pashaj, po; Prenk Llesh Gjoni, jo; Qani Shnica, po; Rauf Fico, po; Sadik Sali, po; Said Kalaja, jo; Salyh Blloshmi, po; Seid Toptani, po; Simonidhi, po; Dr. Syreja Pojani, po; Shasivar Alltuni, po; Tef Gera, po; Vasil Bamiha, jo; Veis Sevrani, po; Dr. Woxhori, po; Xhafer Ypi, po; Xhelal Zogu, po; Xhemil Dini, po; Zenel Mandiqi, jo. Munguen në Mbledhje ZZ. Ahmed Hastopalli, Bahri Begolli, Banush Hamdiu, Bex Frasheri, Hqmet Delvina, Hysein Virioni, Javor Urshid, Kristaq Kosliu, Lon Llogori, Milto Tutulani, Q. Durmishi, Qemal Virioni, Rexhep të Simon Popa, Stavro Stavri.

Z. KRYETARI: Gjithësejt Deputetja 42, dy të tretat bajnë 28 vpra përfundimi resulton që:

Dhoma e Deputetve me 28 vota që janë dy të tretat e Deputetve bajnë present, pranoj që Art. II të Statutit t' i bahet një shtojcë.

Z. S. BLOSHMI: Këtu dje e pashë nevojë të gjithë, pse nuk tha njeri e sot po shoh se po e thonë.

Z. K. Mjeda: t' i tham Z. së bashku se dje e pashë i paska pasë veshtlesh a po me pamuk, se e kenë dje thomë edhe sot se nuk jemi tarabash që të bahet ky ndrim. Po të do të Z. e Tij mund të këndoij proces-verbalet.

Z. KRYETARI: S' ka nevoj të këndohen proces-verbalet se se i cili me jtimin e vet.

Çështja u mbarue Zotërinj e mbledhja mbyllet.

Mbyllet n' ora 10 para dreke.

Shtypshkroja "Nikaj," Tiranë